

Goederentekort

Meer dan vier jaar bezetting hadden in heel Nederland en dus ook in het bevrijde Zuiden grote tekorten doen ontstaan op voorzieningsgebied. Wij schreven hier reeds over in de aanhef van hoofdstuk 2 waarin wij er een beeld van gaven hoe het er in bezet Nederland in de zomer van '44 voorstond. De bevrijding was, gelijk eveneens reeds eerder opgemerkt, in de geest van de meeste mensen gekoppeld aan de verwachting dat al die tekorten spoedig zouden worden opgeheven. Ten aanzien van de levensmiddelen bleek dat niet het geval te zijn, integendeel, maar ook in talrijke andere opzichten was van zulk een opheffing geen sprake.

In theorie waren er drie mogelijkheden waardoor weer goederen ter beschikking konden komen van de burgerij: eigen productie, verdeling van oorlogsbuit en aanvoer van buiten Nederland.

Wij beginnen met de eigen productie.

De lezer zal bevroeden dat deze eigen productie door het gebrek aan steenkool en het daaruit voortvloeiend gebrek aan energie althans tot maart-april '45 weinig om het lijf had. Er waren wel bedrijfstakken waar men grond- en hulpstoffen in voorraad had, de katoen- en wolindustrie bijvoorbeeld, maar de stroom ontbrak om de meeste spinnerijen en weverijen aan het werk te zetten. Voorzover de beschikbare steenkolen niet naar de gasfabrieken, de elektrische centrales en de ziekenhuizen enz. toegingen, liet het College van algemene commissarissen ze toewijzen aan enkele voedselvoorzieningsbedrijven: deze ontvingen in totaal ruim 20 000 ton aan steenkool waarvan alleen al 15 000 ton nodig was voor de suikerraffinaderijen. Drie raffinaderijen waren zwaar beschadigd maar vier (één in Breda, één in Roosendaal, twee in Sas van Gent) konden in bedrijf worden gesteld – de suikercampagne die het Militair Gezag telkens weer voor nieuwe moeilijkheden plaatste¹, leverde, gelijk reeds vermeld, ca.

¹ In Noord-Brabant moest men het transport van de bieten uitstellen bij gebrek aan vrachtauto's. De bieten werden ingekuild (een deel bevroor) en hoofdzakelijk pas in maart '45 vervoerd door extra-hulp van de Geallieerden. De suikerfabrieken in Sas van Gent hadden, aldus het eindverslag van het Militair Gezag, 'gebrek aan hout, kalksteen, olie, vetten, zakken, filterdoeken enz.' (*Overzicht MG*, p. 365) en ook hier was het transport hoogst bezwaarlijk. Het ving begin december aan maar moest, zodra zich het Ardennen-offensief aftekende, worden stopgezet – nadien werd de bieten-campagne nog eens zesmaal onderbroken.

De zojuist gememoreerde kalksteen moest naar Sas van Gent worden overgebracht uit Namen, maar elke trein met kalk kruiste de aanvoerlijnen van het Negende en het Eerste Amerikaanse, van het Tweede Britse en van het Eerste Canadese Leger. In